

Možnosti uplatnenia finančných mechanizmov pri hydrických funkciách lesov

Ing. Miroslav Kovalčík, PhD.
Ing. Martin Moravčík, CSc.

Národné lesnícke centrum

Multifunkčné lesné hospodárstvo

- Polyfunkčnosť
 - Drevo - Ekologické a sociálne služby
- **Legislatívne dokumenty**
 - **Zákon o lesoch**
 - **Akčný plán EÚ pre lesy**
- Zvyšujúce sa nároky na les
 - Hlavný zdroj príjmov - drevo
 - Zvýšené náklady na ostatné služby
 - Ekonomická realizácia ekologických a sociálnych služieb

Hydrické funkcie lesa – súčasný stav

- Hydrické funkcie
 - Vodohospodárska
 - Vodoochranná
 - Brehoochranná
 - Protieróznú
- Minimálna miera zabezpečovania - legislatíva
 - Zákon o lesoch č.326/2005 Z.z. 24
 - Zákon o vodách č.364/2004 Z.z. 32
- Zvyšujúce sa nároky na hydrické funkcie
 - Rozpor medzi požiadavkami spoločnosti a ochotou obhospodarovateľov lesa
 - Motivačné a kompenzačné mechanizmy – finančné mechanizmy

Klasifikácia finančných mechanizmov

- Verejné mechanizmy
 - 1. Dane, poplatky a zaťaženia
 - 2. Subvencie
- Zmiešané verejno-súkromné mechanizmy
 - 3. Verejno-súkromné zmluvy
 - 4. Obchodovateľné povolenia
- Súkromné mechanizmy
 - 5. Nákup statkov a služieb
 - 6. Nákup pôdy
 - 7. Prenájom pôdy
 - 8. Eko-sponzoring
 - 9. Dary
 - 10. Certifikácia

1. Dane, poplatky a zaťaženia

■ *Silné stránky:*

- Oslobodenie od dane funguje ako stimul a je relatívne lacné
- Účelovo viazané dane môžu vybudovať fondy na opatrenia manažmentu lesov
- Lepšie akceptované - stanovený explicitný účel zbieraných peňazí

■ *Slabé stránky:*

- Jednoduché dane nezabezpečujú fondy, ktoré sú priamo vhodné pre lesnícke opatrenia
- Oslobodenie od dane je relatívne lacné ale nie je vysoko efektívne

■ *Uplatnenie pri hydrických funkciách:*

- Oslobodenie od dane z nehnuteľnosti
- Poplatky za vodu v Dolnom Sasku – premena ihličnatých porastov na zmiešané

2. Subvencie

- ***Silné stránky:***
 - Jednoducho aplikovateľné
 - Fungujú ako iniciatíva a nie sú preto drahé
- ***Slabé stránky:***
 - Často neefektívne pri ich praktickej aplikácii kvôli ziskovému správaniu sa verejných a súkromných aktérov
 - Rozmiestňované neracionálne
- ***Uplatnenie pri hydrických funkciách:***
 - Subvencie na špecifický druh manažmentu lesov
 - PRV vo Francúzsku – podpora špecifických opatrení proti erózií v horských lesoch

3. Verejno-súkromné zmluvy

- ***Silné stránky:***
 - Vzájomná spolupráca, nie konkurencia
 - Dobrovoľná báza na obidvoch stranách - dobre akceptovateľný mechanizmus pre zainteresované osoby
- ***Slabé stránky:***
 - Nepružnosť spôsobená uzavretím dlhodobého kontraktu
 - Spoločné zdieľanie rizika
- ***Uplatnenie pri hydrických funkciách:***
 - Vhodný nástroj – stanovia sa podmienky
 - Ochrana biodiverzity lesa vo Fínsku – tender a výber najlepších ponúk

4. Obchodovateľné povolenia

- ***Silné stránky:***
 - Efektívnosť trhového mechanizmu
 - Poskytujú väčšiu environmentálnu istotu - preferovať pred uplatnením emisných daní
- ***Slabé stránky:***
 - Transakčné náklady pre vytvorenie trhu a kontrolu dodržiavania
 - Ovplyvňované konkrétnymi podmienkami danej ekonomiky, ako aj formou, akou sú aplikované.
- ***Uplatnenie pri hydrických funkciách:***
 - Menej vhodný nástroj

5. Nákup statkov a služieb

- ***Silné stránky:***

- Efektívnosť trhového mechanizmu

- ***Slabé stránky:***

- Je ťažké definovať a zabezpečiť vlastnícke práva pre mnohé statky a služby
- Množstvo a kvalitu určitých služieb je ťažko merať a hodnotiť

- ***Uplatnenie pri hydrických funkciách:***

- Nákup vody určitej kvality – nižšie náklady na úpravu vody

6. Nákup pôdy

■ *Silné stránky:*

- Vlastnícke práva sú v rukách jednej osoby s najvyšším záujmom na využívaní pozemku
- Vlastník môže kedykoľvek slobodne a flexibilne rozhodnúť o manažmente

■ *Slabé stránky:*

- Drahé, pretože sa nadobudnú všetky vlastnícke práva
- Požadované pozemky nie sú vždy na predaj
- Nemusí byť dostatok hotovostných finančných prostriedkov

■ *Uplatnenie pri hydrických funkciách:*

- Vhodný nástroj – finančne náročný
- Firma Vittel – 1500 ha lesnej a poľnohospodárskej pôdy

7. Prenájom pôdy

■ *Silné stránky:*

- Jasný mechanizmus podobný nákupu pôdy
- Škála vlastníckych práv/možnosti je obmedzená - nevzdáva sa všetkých vlastníckych práv a nie navždy
- Vhodný nástroj v prípade nedostatku finančných prostriedkov na kúpu pôdy

■ *Slabé stránky:*

- Drahé, pretože sa nadobudne väčšina vlastníckych práv
- V prípade monopolu môže byť cena prenájmu vysoká
- Požadované parcely nie sú vždy k dispozícií na prenájom

■ *Uplatnenie pri hydrických funkciách:*

- Vhodný nástroj – finančne menej náročný

8. Eko-sponzoring

- ***Silné stránky:***
 - Môže byť dodatočným príjmom
 - Môže takisto zabezpečiť vlastníkovi lesa publicitu
 - Predstavuje marketingový prínos pre sponzora
- ***Slabé stránky:***
 - Náročný trh pre vlastníkov lesa - verejný imidž je silne spojený s verejným záujmom alebo charitou
 - Ako protihodnotu je potrebné zabezpečiť reklamu daného sponzora
- ***Uplatnenie pri hydrických funkciách:***
 - Menej vhodný finančný mechanizmus

9. Dobročinné príspevky, dary

- ***Silné stránky:***
 - Môže byť dodatočným príjmom
 - Dobrovoľná pracovná sila
 - Finančná podpora je najjednoduchší a najrýchlejší spôsob podpory
- ***Slabé stránky:***
 - Podobne ako pri eko-sponzoringu - náročný trh pre vlastníkov lesa, pretože ich verejný imidž nie je silne spojený s verejným záujmom alebo charitou
 - Väčšinou sa zozbierajú relatívne nízke sumy
- ***Uplatnenie pri hydrických funkciách:***
 - Menej vhodný finančný mechanizmus

10. Certifikácia

- ***Silné stránky:***
 - Preferencie spotrebiteľov sú priamo prevedené do platieb
 - Informácia pre spotrebiteľa a zabezpečenie súladu certifikátov podľa medzinárodných záväzkov pre štáty, ktoré sú nimi viazané
- ***Slabé stránky:***
 - Relatívne vysoké transakčné náklady na procedúru certifikácie
 - Závisí na ochote a schopnosti spotrebiteľov platiť a na verejnom povedomí
- ***Uplatnenie pri hydrických funkciách:***
 - Menej vhodný finančný mechanizmus

Záver

- *Zvyšujúci sa dopyt po hydrických funkciách*
 - Nedostatočné zabezpečenie
- *Vhodné finančné mechanizmy:*
 - Dane a poplatky
 - Subvencie
 - Verejno-súkromné zmluvy
 - Nákup pôdy
 - Prenájom pôdy
 - Nákup statkov a služieb
- *Menej vhodné finančné mechanizmy :*
 - Obchodovateľné povolenia
 - Eko-sponzoring
 - Dobročinné príspevky
 - Certifikácia

**Ďakujem za Vašu
pozornosť.**

Odborný seminár Les + Voda,
Žvolen 21. október 2010